

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΩΝ &  
ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

## ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΕΛΑΙΟΔΕΝΤΡΩΝ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 20 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2012



## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πυρκαγιά της 30/7/2012 στην περιοχή Βιάννου καθώς και αυτή που την ακολούθησε σχεδόν αμέσως στην περιοχή της Ιεράπετρας είχαν σαν αποτέλεσμα **τεράστιες καταστροφές** τόσο **άμεσες** (καταστροφή φυτικού και ζωϊκού κεφαλαίου, υποδομών, ηρτημένη παραγωγή κτλ) όσο και **έμμεσες** (αποψίλωση της βλάστησης των βουνών, διάβρωση - σκελετοποίηση του εδάφους με τις βροχές που θα ακολουθήσουν, καταστροφή της βιοποικιλότητας κ.ά).

Οι καταστροφές αυτές από την πυρκαγιά **έπληξαν σημαντικά την αγροτική οικονομία** της περιοχής, όπου **η καλλιέργεια της ελιάς είναι σχεδόν μονοκαλλιέργεια**. Ειδικά **για την περιοχή Βιάννου - Κερατόκαμπου οι ζημιές είχαν άμεσο αντίκτυπο και στην τουριστική οικονομία της περιοχής**.

Το Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών & Ποιοτικού Ελέγχου Ηρακλείου, στην προσπάθεια του να ενημερώσει τους ελαιοπαραγωγούς σχετικά με τις ενδεδειγμένες ενέργειες για τη γρήγορη και με το χαμηλότερο δυνατό κόστος αποκατάστασης των πληγέντων ελαιοδέντρων, εξέδωσε άμεσα δύο Τεχνικά Δελτία με γενικές (No 1) και εξειδικευμένες κατά κατηγορία ζημιές (No 2) οδηγίες. Εξυπακούεται ότι είμαστε στην διάθεση του οποιουδήποτε, **όπως άλλωστε είμαστε υποχρεωμένοι**, για κάθε πληροφορία σχετικά με το παραπάνω θέμα.



Χόνδρος Βιάννου - Πυρκαγιά 30/7/2012 - Πλήρης αποψίλωση των βουνών.

## ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΜΕΝΩΝ ΕΛΑΙΟΔΕΝΤΡΩΝ

Σχετικά με τις φυτείες των ελαιοδέντρων που επλήγησαν από τις πρόσφατες πυρκαγιές του μηνός Ιουλίου 2012 στις περιοχές των **Δήμων Βιάννου και Ιεράπετρας** και τους κατάλληλους χειρισμούς που πρέπει να γίνουν, σας γνωρίζουμε ότι οι ελαιοκαλλιεργητές θα πρέπει να έχουν υπόψη τους τα παρακάτω με στόχο τη γρήγορη και με μικρότερο κόστος αποκατάσταση:

1. Αρχικά θα πρέπει να γίνει **μια πρώτη εκτίμηση της ζημιάς** που έχουν υποστεί τα ελαιόδεντρα του αγροτεμαχίου.

Στην περίπτωση αυτή έχουμε τις παρακάτω κατηγορίες ζημιών:

α) **Ελαφρές Ζημιές:** Έχει ζημιωθεί τμήμα του φυλλώματος ενώ οι κύριοι βραχίονες δεν έχουν καεί.

β) **Μέτριες Ζημιές:** Το σύνολο της κόμης του δέντρου έχει ζημιωθεί ενώ οι κύριοι βραχίονες (μπράτσα) και ο κορμός του δέντρου δεν έχουν ζημιωθεί σοβαρά.

γ) **Σοβαρές Ζημιές:** Οι βραχίονες και ο κορμός του δέντρου έχουν ζημιωθεί σοβαρά.

δ) **Ολική Ζημιά:** Πλήρης καταστροφή των κορμών μέχρι την επιφάνεια του εδάφους ή και κάτω από αυτό.

Σε πολλές περιπτώσεις οι παραπάνω κατηγορίες ζημιών μπορεί να συνυπάρχουν στον ίδιο ελαιώνα.

### 2. Χειρισμοί:

α) Άμεση απομάκρυνση από τους ελαιώνες (μετά από την καταγραφή από τον ΕΛΓΑ) των υπολειμμάτων του αρδευτικού δικτύου και των πεσμένων κλάδων.

β) Μέχρι τα μέσα Φθινοπώρου **δε γίνεται καμία επέμβαση** στα ζημιωμένα ελαιόδεντρα έως ότου αυτά δώσουν τη συνολική εικόνα αναβλάστησης.

γ) Στις περιπτώσεις αρδευόμενων ελαιώνων συνίσταται άμεση αποκατάσταση του αρδευτικού δικτύου και **συχνές ελαφρές αρδεύσεις**, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η αναβλάστηση των ζημιωθέντων ελαιοδέντρων.



### 3. Κλάδεμα:

Η αποκατάσταση των ζημιωμένων ελαιοδέντρων βασίζεται αποκλειστικά στην αναβλάστησή τους. Συνεπώς η αναβλάστηση είναι εκείνη που θα μας καθορίσει τον τρόπο του κλαδέματος. Το βασικό κριτήριο κλαδέματος που θα εφαρμοστεί εξαρτάται από την κατάσταση του φλοιού, των κλάδων, βραχιόνων και κορμού. Κλαδιά, βραχίονες και κορμοί ζημιωθέντων δέντρων, συνήθως μετά από παρέλευση περίπου ενός μήνα, εμφανίζουν σχισίματα και αποκολλήσεις φλοιού ενώ στα μη ζημιωμένα τμήματα εμφανίζονται αναβλαστήσεις. Επομένως οι επεμβάσεις, δεν πρέπει να είναι βιαστικές, έως ότου γίνει εμφανές το τμήμα των δέντρων που έχει καταστραφεί. Τα κλαδέματα θα πρέπει να ξεκινήσουν από τα μέσα του Φθινοπώρου και να ολοκληρωθούν με το τέλος του χειμώνα. Οι μεγάλες τομές κλαδέματος θα πρέπει να καλυφθούν με ειδική προστατευτική αλοιφή.

Την πρώτη βλαστική περίοδο (Απρίλιος - Μάιος) δεν αφαιρούμε καθόλου αναβλαστήσεις, προκειμένου να έχουμε όσο το δυνατό μεγαλύτερη φυλλική επιφάνεια, γεγονός που θα συμβάλλει, μεταξύ των άλλων και στην καλύτερη ανάπτυξη του ριζικού συστήματος των δέντρων. \_

### Λοιποί χειρισμοί:

- Τα κλαδιά που θα κοπούν, **ιδιαίτερα σε επικλινείς ελαιώνες**, θα πρέπει να αφήνονται στο χωράφι (σε επιλεγμένα σημεία) ως τον Απρίλιο, προκειμένου να περιοριστεί η διάβρωση του εδάφους.

- Σε όλες τις περιπτώσεις θα πρέπει, η άρδευση (συχνή και μέτρια ποσότητα νερού), λίπανση και φυτοπροστασία να εκτελούνται κανονικά. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στην **αντιμετώπιση των φυλλοφάγων, ξυλοφάγων εντόμων και ακάρεων**.

- Στα ελαιόδεντρα που έχουν υποστεί **σοβαρές ζημιές** και θα χρειαστεί να καρατομηθούν από την επιφάνεια του εδάφους θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την **αποφυγή της βόσκηση των ζώων**, προκειμένου να προστατευθεί η αναβλάστηση που θα προκύψει από τη βάση του κορμού.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να υπάρχει **συνεργασία με τους τοπικούς γεωπόνους** για την επίλυση των ειδικών προβλημάτων που ενδεχομένως να παρουσιαστούν.

## ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΜΕΝΩΝ ΕΛΑΙΟΔΕΝΤΡΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΖΗΜΙΑΣ

Η κατηγοριοποίηση των επεμβάσεων στα ελαιόδεντρα γίνεται με βάση την αναβλάστηση που έχουν δώσει και συγκεκριμένα:

### Κατηγορία 1n

Δέντρα που δεν έχουν αναβλαστήσει μέχρι το τέλος της άνοιξης και θα εκριζωθούν.



Εικόνα 2. Κερατόκαμπος. Πλήρως καταστραμμένο ελαιόδέντρο

Η φωτιά κατέκαψε το υπέργειο και υπόγειο τμήμα του δέντρου με αποτέλεσμα να χαθεί η ικανότητα αναβλάστησης. Απαιτείται επαναφύτευση του ελαιώνα. Με την επαναφύτευση τα δέντρα θα δώσουν παραγωγή στην περίπτωση των αρδευόμενων σε 5-7 έτη, ενώ στα μη αρδευόμενα ενδεχομένως σε περισσότερο από 10 έτη.

## Κατηγορία 2η

Δέντρα που έχουν δώσει αναβλάστηση μόνο από την βάση του κορμού.

Τα δέντρα έχουν ζημιά - καεί σε όλο το υπέργειο τμήμα τους. Η αναβλάστηση εμφανίζεται περιμετρικά στην περιοχή γύρω από το λαιμό η οποία διευκολύνεται με την απομάκρυνση του χώματος γύρω από το λαιμό ώστε να αποκαλυφθεί η συγκεκριμένη περιοχή. Από τους εμφανιζόμενους βλαστούς επιλέγονται για την ανασύσταση του δέντρου ένας ή περισσότεροι βλαστοί τουλάχιστον μετά από παρέλευση ενός έτους. Σε περίπτωση που το δέντρο ήταν εμβολιασμένο ακολουθεί εμβολιασμός με την επιθυμητή ποικιλία. Εάν έχει καεί ολόκληρος ο κορμός, είναι προτιμότερο να εκριζώνεται και να αντικαθίσταται από νέο αφού η διαδικασία της επαναβλάστησης και του εξ' αρχής εμβολιασμού είναι περισσότερο δαπανηρή και πλέον χρονοβόρα σε σχέση με την επαναφύτευση.



Εικόνα 3. Δέντρο πριν την επέμβαση



Εικόνα 4. Δέντρα μετά την επέμβαση (καρτόμηση)

## Κατηγορία 3η

Δέντρα που αναβλάστησαν από την περιοχή του κορμού



Εικόνα 5. Εμφάνιση δέντρου μετά την αποκατάσταση

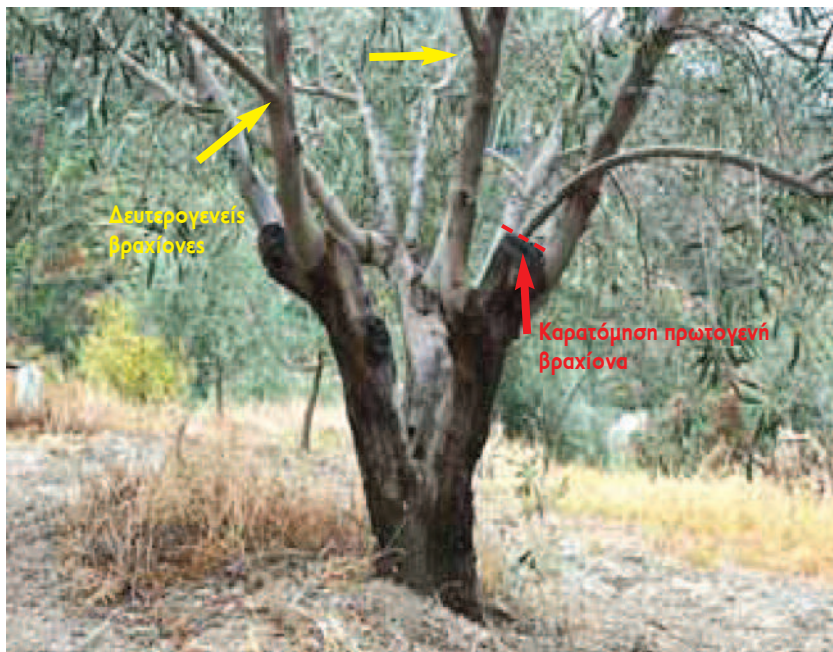
Στα δέντρα αυτά καταστράφηκαν όλοι οι κύριοι βραχίονες ενώ έμεινε υγιές τμήμα του κορμού. Βλαστοί αναπτύσσονται σε όλο το μήκος του υγιούς κορμού και στο λαιμό (βάση του δέντρου).

Το δέντρο θα υποστεί καρτόμηση στο ύψος του κατεστραμμένου κορμού. Αφήνονται τόσοι βλαστοί στον κορμό ώστε να σχηματιστεί η επιθυμητή κόμη του δέντρου. Η βλάστηση στην περιοχή του λαιμού αφαιρείται. Αν η καρτόμηση του κορμού έγινε κάτω από το εμβόλιο τότε στους νέους βλαστούς γίνεται εμβολιασμός με την επιθυμητή ποικιλία.



#### Κατηγορία 4η

Δέντρα που αναβλάστησαν από το ύψος των πρωτογενών βραχιόνων και θα υποστούν καρατόμηση στο ύψος αυτό



Εικόνα 6. Εμφάνιση δέντρου μετά την αποκατάσταση

Αφαιρείται από τους βραχίονες το τμήμα που έχει καταστραφεί και επιλέγονται από τους λαίμαργους που έχουν εκπτυχθεί οι κατάλληλοι οι οποίοι θα αποτελέσουν τους δευτερογενείς βραχίονες στο αναγεννημένο δέντρο. Εκτιμώμενος χρόνος εισόδου στην καρποφορία 2-4 χρόνια. Στην πραγματικότητα αυτό το κλάδεμα είναι το σύννηθες κλάδεμα ανανέωσης.

#### Κατηγορία 5η

Δέντρα που έπαθαν ήπιες ζημιές



7. Καψάλτοι. Δέντρα με ήπιες ζημιές

Καταστράφηκε τμήμα του φυλλώματος και λεπτοί κλάδοι, ενώ επηρεάστηκε και η τρέχουσα παραγωγή, χωρίς όμως η ζημιά να είναι ολοκληρωτική. Τα δέντρα αναβλαστάνουν από διάφορα υγιή σημεία της κόμης ενώ αφαιρείται με το κλάδεμα κάθε καταστραμμένος κλάδος. Τα δέντρα θα δώσουν παραγωγή τον επόμενο χρόνο.

**ΠΡΟΣΟΧΗ: ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΘΕΙ Η ΑΝΑΒΛΑΣΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝΩΝ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΟΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ**



Περίπου ένα μήνα μετά την καταστροφική πυρκαγιά στη Βιάννο έχει παρατηρηθεί ήδη αναβλάστηση στα καμένα ελαιόδενδρα.



Εικόνα 8. Κερατόκαμπος. Ελαιόδεντρο (αρδευόμενο) καμένο που έχει ήδη αναβλαστήσει (20/8/2012), μετά από την πυρκαγιά (30/7/2012)

Το παρόν ενημερωτικό φυλλάδιο εκδόθηκε με δαπάνη του

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ -  
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΩΝ  
& ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ευθύνη Κειμένου. Αλατσασιανός Ευαγ & Τρουλλάκης Ιωάννης

Ηλεκτρονική Διεύθυνση (e\_mail) [pkpfher@otenet.gr](mailto:pkpfher@otenet.gr)

Τηλ. Επικοινωνίας: 2810224948